

Jan Kronholm
Epost: jan.kronholm@nyan.ax
Telefon: 528 466

kultur

” This land is your land, this land is my land
From California to the New York Island
From the Redwood Forest to the Gulf Stream waters
This land was made for you and me. WOODY GUTHRIE, 1940

Berättar om krigsbarnen

Berättar. Många mötte upp i söndags för att höra Gret-Lis Grönlund berätta om krigsbarnen när hon öppnade sin utställning i biblioteket i Östhammar.

Foto: INGEBORG SEVASTNIK

Alla har sin egen historia, säger Gret-Lis Grönlund

År 1945, när Gret-Lis Grönlund var två år gammal kom hon från Åland till Sverige som krigsbarn.

Hon kunde komma hem igen efter bara ett år men flyttade som 16-åring tillbaka till Sverige. Nu håller hon en utställning om krigsbarnen i biblioteket i Östhammar där hon är bosatt.

Gret-Lis Grönlund tycker att det är viktigt att man uppmärksammar krigsbarnens öden. Det var hela 70.000 barn från Finland som kom till Sverige under krigsåren. Men samtidigt understryker hon att alla öden är individuella, att alla har sin egen berättelse.

När Gret-Lis Grönlund kom till Sverige som tvååring var kriget mellan Finland och Sovjetunionen redan slut men landet kände fortfarande av krigets påfrestningar och organisationen bakom transporten av krigsbarn från Finland fanns kvar ända till 1948.

–Redan när vinterkriget bröt ut hösten 1939 kom transporten av barn från Finland till Sverige igång och det finns barn som kom att göra många resor mellan Finland och Sverige, berättar Grönlund.

Bytte språk till finska

Att hon själv blev krigsbarn hänger samman med att hennes mor insjuknade och behövde få vård i Sverige. Sam-

tidigt tog hennes pappa, som var bagare, anställning på ett bageri i Gimo medan en äldre syster blev kvar hos släktingar på Åland.

Eftersom Gret-Lis var så liten kom hon inte till någon fosterfamilj utan placerades på ett barnhem i Värnamo.

–På barnhemmet talade barnen och sköterskorna finska och snabbt glömde jag bort min svenska och började prata finska. När jag efter ett år kunde återförenas med min mamma och pappa och vi reste hem till Åland talade jag bara finska.

Den finskan glömde hon dock också snabbt hemma på Åland och som sextonåring reste hon tillbaka till Sverige för att jobba.

Gret-Lis Grönlund, som numera är pensionär, har bland annat arbetat som facklig ombudsman och jämställdhetsombud på fackförbundet för statstjänstemän. Under tre år på nittiotalet var hon tillbaka på Åland och arbetade för Nordiska ministerrådet med skärgårdssamarbete.

–Då försökte jag lära mig litet finska igen, men det visade sig vara för svårt.

Bra att förstå

Som många andra med upplevelser av kriget var det i vuxen ålder som Gret-Lis Grönlund började intressera sig för vad hon varit med om. Bland annat i riksarkiven i både Sverige och Finland letade hon fram

Barn och krig. En monter i utställningen erinrar om barns utsatthet i krig och konflikter.

Foto: INGEBORG SEVASTNIK

uppgifter om krigsbarnen och om sig själv.

Numera finns det aktiva organisationer för krigsbarnen i Sverige, något som Gret-Lis Grönlund tycker är bra även om hon själv inte gått med i någon. Att man intresserar sig för historien och sin bakgrund tycker hon är positivt.

–Det är bra att ta reda på vad som hänt och försona sig med sin egen historia. Man får lite mera ro när man förstår vem man är, men det finns inte två historier som är lika och det gäller att hysa respekt för varje persons egen historia, säger hon.

Många rörda

När hon i anslutning till utställningen hållit föredrag och berättat om krigsbarnen

är det många i publiken som varit rörda.

–Särskilt förstås de som själva varit krigsbarn.

Samtidigt som varje öde är individuellt tycker Gret-Lis Grönlund dock också att barns utsatthet i krig och oroligheter har stor aktualitet även i vår tid. Därför har hon i utställningen också en monter som, bland annat genom litteraturen, mera allmänt berättar om krig, konflikter och de konsekvenser som blir följden.

Utställningen som öppnades i söndags kan ses i biblioteket i Östhammar till slutet av januari.